

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent: CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 651 din 13 septembrie 2011

HOTĂRÂREA
din 8 februarie 2011,
definitivă la 8 mai 2011,
în Cauza Micu împotriva României
Strasbourg (Cererea nr. 29.883/06)

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute de art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În Cauza Micu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Elisabet Fura, președinte, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, judecători, și Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 18 ianuarie 2011,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată.

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 29.883/06 îndreptată împotriva României, prin care un cetățean suedez, domnul Sorin Dan Micu (*reclamantul*), a sesizat Curtea la 19 iulie 2006, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul, care a beneficiat de asistență judiciară, este reprezentat de Sabin Marius Gentimir, avocat în Timișoara. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul se plânge în special de inechitatea procedurii penale împotriva lui și de relele condiții de detenție suferite în mai multe închisori din România.

4. La 5 februarie 2009, președintele Secției a treia a hotărât să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu art. 29 § 1 din Convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

5. Guvernul suedez, căruia i s-a transmis o copie a cererii, în temeiul art. 44 § 1 a) din Regulamentul Curții, și-a exprimat dorința de a fi informat asupra unei eventuale decizii finale ori asupra unei hotărâri pronunțate în prezenta cauză.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

6. Reclamantul s-a născut în anul 1959 și domiciliază în Timișoara.

7. La 22 februarie 2003, Poliția București și Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București l-au arestat pe P.R.D. La chestionarea de către poliție, P.R.D. deținea asupra sa o anumită cantitate de comprimate de ecstasy. Interogat de poliție asupra provenienței acestora, P.R.D. a declarat că le primise în ianuarie 2003 de la reclamant pentru a facilita transferul acestora către Statele Unite ale Americii. În urma declarației sale, poliția a chestionat mai multe persoane, inclusiv reclamantul.

A. Interogarea reclamantului

8. La 24 februarie 2003, P.R.D. l-a sunat pe reclamant și l-a chemat la o întâlnire într-un restaurant în apropiere de Brașov. La întâlnire, reclamantul a fost ridicat, încătușat și percheziționat de poliția din Brașov. Automobilul acestuia a fost percheziționat. Apoi, acesta a fost condus la sediul Poliției Brașov.

9. Reclamantul a solicitat asistență din partea unui avocat ales, respectiv B.R. Dintr-un proces-verbal întocmit la aceeași dată reiese că între orele 19,00 și 21,00 parchetul încercase să îl contacteze telefonic pe avocatul B.R., însă telefonul său mobil era închis. Reclamantul nu a semnat procesul-verbal.

10. Dat fiind că parchetul dorea să îl interogheze pe reclamant în aceeași zi, V.M. a fost numit avocat din oficiu pentru a-l asista pe reclamant. Reclamantul nu a semnat împuternicirea în favoarea lui V.M.

11. Parchetul l-a interogat pe reclamant despre legăturile sale cu P.R.D. Informat că P.R.D. declarase că primise de la el comprimatele de ecstasy, reclamantul a negat faptele.

12. Printr-un proces-verbal din aceeași dată, parchetul l-a informat pe reclamant că era învinuit de comiterea infracțiunii de trafic de droguri. Reclamantul a fost informat totodată cu privire la drepturile sale procedurale, inclusiv acela de a fi asistat de un avocat. Reclamantul și avocatul delegat din oficiu au semnat procesul-verbal respectiv. Interogat din nou despre

legăturile sale cu P.R.D., reclamantul a reluat primele sale declarații și a negat implicarea sa în traficul de droguri denunțat de P.R.D.

13. Reclamantul a fost transferat la sediul Poliției București.

14. Încă de la chestionarea sa, reclamantul a solicitat autorităților să fie informată Ambasada Suediei. Potrivit dosarului, la 28 august 2003, organele de cercetare au informat Ambasada Suediei despre măsurile luate împotriva reclamantului.

B. Acuzațiile reclamantului de rele tratamente

15. Prin Ordonanța din 25 februarie 2003, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a dispus reținerea reclamantului. Printr-o nouă ordonanță emisă la aceeași dată, parchetul a dispus arestarea preventivă pentru o perioadă de 30 de zile, cu începere de la 26 februarie 2003.

16. Reclamantul a fost interogat din nou cu privire la relațiile sale cu P.R.D., în prezența lui E.C., avocatul numit din oficiu. Împuternicirea pentru avocatul respectiv nu a fost semnată de reclamant. Acesta din urmă a declarat că își menține declarația din 24 februarie 2003. La aceeași dată, reclamantul a fost confruntat cu P.R.D. și a negat că i-ar fi dat stupefiante. Procesul-verbal de confruntare a fost semnat de E.C., avocatul delegat din oficiu.

17. Reclamantul afirmă că, în timpul interogatoriului și în zilele următoare, polițistul F.G. l-a supus constant la presiuni, sub amenințarea aplicării unor rele tratamente, ca să cedeze psihic și să declare ceea ce dorea să audă. F.G. l-ar fi considerat „trădător de țară” pe motiv că renunțase la cetățenia română pentru cea suedeză. Și ceilalți polițiști prezenți la interogatoriu l-ar fi insultat. Reclamantul adaugă că polițistul F.G. l-a amenințat cu expulzarea în Statele Unite ale Americii, unde risca o pedeapsă grea cu închisoarea pentru trafic de droguri. Polițistul i-ar fi spus că, dacă mărturisea o parte din faptele imputate, autoritățile române ar avea competența să desfășoare ancheta și că expulzarea sa nu ar mai fi necesară. Acesta i-ar mai fi spus că, dacă ar accepta să fie reprezentat de avocatul Z.V., o cunoștință a lui F.G., în schimbul sumei de 20.000 dolari americani, ancheta ar putea avea un final favorabil pentru el, de exemplu o pedeapsă cu închisoarea cu suspendare.

18. La 3 martie 2003, reclamantul l-a mandatat pe B.R. pentru a-l reprezenta în cursul procedurii. La 11 martie 2003, reclamantul a fost interogat de parchet în prezența avocatului ales. Acesta a declarat că în ianuarie 2003 îi trimisese lui P.R.D. un colet cu comprimate despre care credea că sunt steroizi pentru sportivi, pentru ca acesta să organizeze transportul lor către Canada. Acesta a mărturisit că în perioada 1999-2000, el însuși organizase transportul de comprimate de steroizi către Statele Unite ale Americii și Canada. Declarația a fost semnată de avocatul ales și de reclamant, fără obiecții.

19. La 20 martie 2003, reclamantul a făcut o nouă declarație în prezența avocatului ales, în care a descris participarea la un transport de comprimate de ecstasy din Germania în România în 2002.

20. La 31 iulie 2003, reclamantul l-a mandatat pe avocatul Z.V. să îl reprezinte în procedură, însă a renunțat la serviciile acestuia atunci când cazul a fost trimis spre judecată la instanță. Reclamantul a fost asistat în restul procedurii de avocații săi aleși.C. Plângerea penală împotriva anchetatorilor de poliție

21. La 26 octombrie 2005, reclamantul a introdus la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție o plângere penală împotriva procurorului M.D.M. care condusesse urmărirea penală împotriva sa, împotriva polițistului F.G. și a altor polițiști din Poliția București. Acesta îi acuza de abuz în serviciu, rele tratamente, arestare nelegală și cercetare abuzivă, tortură și furt. Procurorului M.D.M. îi reproșa că prezentase în rechizitoriu o situație de fapt care era defavorabilă lui și contrară dovezilor din dosar. Acesta a precizat că în timpul interogatoriilor sale din 25 februarie 2003, F.G. îl amenințase cu violențe fizice și îl considerase „trădător de țară“. Acesta a precizat că, în cele 5 luni de anchetă, M.D.M. și F.G. exercitaseră presiuni asupra lui pentru a-l determina să mărturisească infracțiunile imputate. În această privință, a precizat că fusese amenințat cu extrădarea în Statele Unite ale Americii, că nu a avut acces la un avocat ales în primele sale zile de detenție și că i se promisese o soluție favorabilă a cazului dacă accepta să fie reprezentat de avocatul Z.V. În fine, acesta afirmă că F.G. îi confiscase ilegal telefoanele mobile și că agenții de poliție îl insultaseră.

22. Prin Ordonanța din 1 octombrie 2007, Parchetul a dispus, pentru M.D.M., neînceperea urmăririi penale în privința tuturor capetelor de acuzare și a dispus disjungerea cauzei în privința faptelor imputate lui F.G. și transferul acesteia la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București. Rezoluția a fost comunicată reclamantului la 5 octombrie 2007. Reclamantul nu a contestat nici la prim-procurorul parchetului, nici la tribunal, așa cum avea dreptul în temeiul art. 278 și 278¹ din Codul de procedură penală (CPP).

23. Între timp, la 20 iulie 2006, reclamantul a reiterat plângerea penală împotriva lui M.D.M. și F.G. la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

24. Prin Ordonanța din 20 august 2007, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus neînceperea urmăririi penale în privința tuturor capetelor de acuzare în ceea ce îl privește pe M.D.M. și neînceperea urmăririi penale în privința capetelor de cerere referitoare la arestarea nelegală, cercetarea abuzivă și tortură față de F.G. În ceea ce privește acuzațiile reclamantului conform cărora F.G. îi confiscase în mod ilegal telefoanele mobile și îi incitase pe ceilalți polițiști să profereze injurii, parchetul a înaintat plângerea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București. Se preciza că cercetarea trebuia să vizeze capetele de cerere de abuz în serviciu, rele tratamente și furt.

25. Prin Ordonanța din 31 august 2007, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a decis transferul plângerii împotriva lui F.G. la Direcția Națională Anticorupție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Reclamantul nu a contestat ordonanța.

26. În urma contestației reclamantului, prin Rezoluția din 8 octombrie 2007, procurorul șef de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a confirmat Rezoluția din 20 august 2007, citată anterior. Acesta a luat act de faptul că nu

existau indicii că M.D.M. și F.G. ar fi comis faptele invocate în cadrul anchetării reclamantului.

27. La 18 octombrie 2007, rezoluția a fost comunicată reclamantului. Acesta nu a formulat plângere în instanță împotriva rezoluției, în temeiul art. 278¹ din CPP.

28. Părțile nu au informat Curtea despre soluționarea capetelor de cerere din plângerile penale ale reclamantului încă pendinte în fața instanțelor naționale.

D. Procedura penală împotriva reclamantului

29. La 16 iulie 2003, parchetul a prezentat reclamantului materialul de urmărire penală, indicându-i faptele imputate și încadrarea juridică a acestora.

30. În urma rechizitoriului din 29 iulie 2007, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București l-a trimis pe reclamant în judecată în fața Tribunalului București, pentru comiterea infracțiunilor de organizare a introducerii în țară de droguri de mare risc și de trafic de droguri de mare risc. Acesta era acuzat că a introdus în țară, în vara anului 2002, o mare cantitate de comprimate de ecstasy și că a implicat mai multe persoane în comerțul cu acest drog. I se imputa de asemenea că i-a livrat lui P.R.D. o cantitate de stupefiante în ianuarie 2003 spre a fi vândute. În cadrul aceluiași rechizitoriu, P.R.D., G.F., B.C., G.I., G.V., L.E.P. și L.O.C. au fost trimiși în judecată pentru diverse infracțiuni legate de traficul de droguri.

1. Procedura în primă instanță în fața tribunalului

31. Cauza a fost amânată aproximativ 9 luni, motivat de absența inculpatului L.O.C., deținut într-o închisoare departe de București. La 23 aprilie 2004, instanța a dispus cauzea în privința lui L.O.C.

32. La 24 mai 2004, instanța i-a interogat separat pe coinalpați, cu excepția lui L.O.C. Reclamantul, interogat la aceeași dată în prezența avocatului ales, a negat faptele și a declarat că își menține doar primele două declarații făcute în cursul cercetării penale. Acesta a mărturisit că în 2000 facilitase transportul de comprimate de steroizi către Statele Unite ale Americii și Canada. El a declarat că în timpul cercetării fusese informat de către polițiști că urma să fie extrădat în Statele Unite ale Americii și că după câteva zile polițistul F.G. îi propusese să mărturisească o parte din fapte pentru a nu fi extrădat. Acesta din urmă îi propusese totodată să se lase reprezentat de avocatul Z.V., care îi putea obține o condamnare cu suspendare. Acesta a adăugat că în primele zile de cercetare nu beneficiase de asistența unui avocat ales și că nu putuse contacta Ambasada Suediei sau propria familie.

33. Instanța a admis cererea reclamantului privind interogarea unui martor al apărării și depunerea unor înscrisuri la dosar. Instanța a interogat și alți martori, în prezența acuzaților.

34. La 16 august 2004, tribunalul a supus dezbaterii părților modificarea încadrării juridice a faptelor imputate reclamantului în 3 infracțiuni, respectiv organizarea introducerii în țară de droguri de mare risc, trafic de droguri și asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni.

La 6 septembrie 2004, instanța i-a interogat din nou pe coacuzatii P.R.D. și G.F. La 10 septembrie 2004, reclamantul a depus la dosar concluzii scrise, solicitând achitarea sa.

35. Prin Hotărârea din 13 septembrie 2004, tribunalul l-a condamnat pe reclamant la 11 ani de închisoare pentru comiterea infracțiunilor de organizare a introducerii în țară de droguri de mare risc, trafic de droguri și asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, aplicându-i și o pedeapsă complementară constând în interdicția de a fi ales sau de a ocupa o funcție ce implică exercițiul autorității de stat. De asemenea, automobilul reclamantului a fost confiscat.

36. Instanța și-a întemeiat sentința pe declarațiile coinculpaților L.E.P., G.F. și P.R.D., care coroborau declarațiile reclamantului făcute în timpul urmăririi penale, în prezența avocatului ales. Instanța a remarcat că, deși în fața sa reclamantul negase orice implicare în comiterea faptelor imputate, „existența unor împrejurări care l-ar fi putut determina să nu spună adevărul organelor de urmărire nu a fost dovedită“.

2. Procedura în apel în fața Curții de Apel București

37. Reclamantul a formulat apel împotriva sentinței. Acesta susținea că în urma modificării încadrării juridice a faptelor, tribunalul l-a condamnat pentru 3 infracțiuni, deși nu fusese trimis în judecată decât pentru comiterea a două infracțiuni și nu a fost interogat decât în privința uneia dintre infracțiunile imputate. El a precizat că L.O.C. nu fusese audiat și a solicitat achitarea sa cu privire la toate capetele de acuzare. Acesta a precizat că declarațiile făcute în timpul urmăririi penale nu puteau fi luate în considerare pe motiv că fuseseră făcute sub amenințarea investigatorilor cu expulzarea în Statele Unite ale Americii. Acesta a solicitat, de asemenea, să nu i se aplice pedeapsa accesorie, dat fiind că nu mai avea cetățenia română, să se anuleze măsura confiscării și să se calculeze corect durata pedepsei aplicate.

38. La 21 ianuarie 2005, curtea de apel l-a audiat pe L.O.C.

39. Prin Hotărârea din 7 februarie 2005, Curtea de Apel București a admis parțial apelul reclamantului și a anulat pedeapsa complementară aplicată acestuia. Reclamantul a formulat recurs, invocând lipsa de motivare a hotărârii curții de apel. Prin Hotărârea definitivă din 15 iunie 2005, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul și a retrimis cauza curții de apel pentru o nouă examinare a apelului reclamantului.

40. La 7 septembrie 2005, reclamantul a solicitat curții de apel interogarea lui L.E.P. Curtea de apel a respins cererea pe motiv că, potrivit înscrisurilor din dosar, nu era necesar un nou interogatoriu al acuzatului respectiv.

41. Prin Decizia din 14 septembrie 2005, Curtea de Apel București a admis parțial apelul reclamantului. Instanța a confirmat decizia sa penală, dar a anulat măsura de confiscare a automobilului. Instanța și-a întemeiat decizia pe aceleași probe ca și tribunalul și a precizat că reclamantul nu a explicat nicicum faptul că a revenit asupra declarațiilor sale în fața tribunalului.

3. Procedura de recurs în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție

42. Reclamantul a formulat recurs împotriva Hotărârii din 14 septembrie 2005, citată anterior. Acesta a reiterat motivele de apel și a subliniat că nu era vinovat de faptele imputate, prezentându-și propria versiune asupra faptelor și interpretarea probelor din dosar.

43. Prin Decizia definitivă din 17 februarie 2006, pronunțată în urma desfășurării unei ședințe la aceeași dată, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul și a confirmat temeinicia deciziei pronunțate în apel. Instanța a precizat că inculpații solicitaseră trimiterea cauzei în fața tribunalului, menționând că trebuiau administrate probe suplimentare, fără a le indica cu exactitate. E. Condițiile de detenție suportate de reclamant

1. Condițiile de detenție în arestul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București (DGPMB)

a) Condițiile de detenție în descrierea reclamantului

44. Între 25 februarie și 6 august 2003, reclamantul a fost încarcerat în arestul DGPMB. Reclamantul precizează că în primele 8 zile de detenție, nici familia sa și nici Ambasada Suediei la București nu au fost informate despre arestarea sa preventivă. Acesta a fost plasat în celule supraaglomerate, cu 7 paturi pentru 17 persoane. Acesta nu dispunea de haine de schimb sau de cele necesare toaletei sale zilnice. El nu a putut ieși la plimbare în curtea arestului. Nu i s-a permis să corespundă liber cu familia sa și ambasada țării sale, scrisorile sale fiind deschise de polițiști.

b) Condițiile de detenție descrise de Guvern

45. Guvernul observă că în ianuarie 2003 s-a înființat un corp de 14 celule modernizate. Reclamantul a fost plasat într-o celulă de 32 m² cu 8 paturi. În situații excepționale, în care numărul deținuților depășea numărul de paturi disponibile, administrația penitenciarului se asigura că numărul deținuților depășea cu cel mult 2 numărul de paturi existente în celule. Guvernul adaugă faptul că reclamantul putea să se plimbe între o jumătate de oră și două ore în fiecare zi într-o „curte de plimbare” de 24 m² aflată în interiorul centrului de detenție. Apa curentă potabilă și apa caldă se furnizau fără întreruperi. 2. Condițiile de detenție în Penitenciarul București-Jilava

a) Condițiile de detenție descrise de reclamant

46. De la 6 august până la 5 septembrie 2003 și de la 2 decembrie 2008 până la 26 februarie 2009, reclamantul a fost deținut în Penitenciarul București-Jilava.

47. Reclamantul afirmă că în prima parte din perioada sa de detenție în penitenciar a fost plasat într-o celulă cu 27 de paturi împărțite între 84 de deținuți. Acesta depune declarațiile a 3 codeținuți, care atestă supraaglomerarea din penitenciar și afirmă că reclamantul a fost obligat să împartă patul cu un alt deținut.

b) Condițiile de detenție descrise de Guvern

48. Guvernul declară că în decursul detenției sale din perioada 6 august-5 septembrie 2003 reclamantul a fost plasat în celulele nr. 302 (de 34,78 m² pentru 28 sau 30 de deținuți) și

nr. 213 (de 57,81 m² pentru 66 sau 69 de deținuți). Reclamantul beneficia de o plimbare în aer liber de 30 de minute zilnic.

49. În perioada 2 decembrie 2008-26 februarie 2009, reclamantul a fost plasat în celulele nr. 509 (de 42,39 m² cu 21 de paturi pentru 81 de deținuți), nr. 511 (de 42,39 m² cu 21 de paturi pentru 3 deținuți) și nr. 113 (de 18,80 m² cu 10 paturi pentru 8 deținuți). Acesta putea beneficia de activitate în aer liber timp de 3 ore pe zi și de activitate sportivă timp de o oră până la o oră și jumătate zilnic.

3. Condițiile de detenție în Penitenciarul București-Rahova

50. Reclamantul a fost deținut în Penitenciarul București-Rahova în următoarele perioade: 5 septembrie 2003-28 martie 2005, 5 aprilie 2005-6 martie 2006, 11 aprilie-9 octombrie 2006 și 26 ianuarie 2007-2 decembrie 2008.

a) Condițiile de detenție descrise de reclamant

51. Reclamantul precizează că în acest penitenciar a fost plasat într-o celulă cu 10 paturi pentru 12 deținuți. Acesta subliniază că timp de un an a fost obligat să împartă patul cu un alt deținut.

52. În 2007, a fost plasat în celula nr. 616, de 22 m², pe care o împărțea cu alți 11 deținuți. În condițiile supraaglomerării celulei, aerul era irespirabil și leșinurile erau frecvente în rândul deținuților. Lipsa de apă potabilă timp de mai multe ore zilnic, precum și saltelele vechi de peste 10 ani, îmbibate de urină, praf și căpușe, constituiau focare de infecție și surse de boli. Acesta subliniază că vara temperatura în celule depășea 40 de grade, deși ferestrele și ușile erau deschise.

53. Reclamantul a depus declarații ale codeținuților săi, care subliniază în special supraaglomerarea din cauza suprafeței reduse a celulelor în raport cu numărul de deținuți, condițiile de igienă deplorabile și mâncarea proastă.

b) Condițiile de detenție în descrierea Guvernului

54. Pe întreaga durată a detenției sale, reclamantul a stat în celule cu o suprafață de 19,55 m², dotate cu 10 paturi pentru un număr de 10 deținuți. Celulele beneficiau de toalete, un spațiu pentru igienă personală și o fereastră de 1,44 m². Aerisirea celulelor se făcea în mod natural, prin deschiderea ferestrelor și ușilor. Celulele mai erau dotate cu o masă, două bănci și un suport pentru depozitarea bagajelor deținuților. Accesul la apa curentă se asigura fără întrerupere.

55. Deținuții beneficiau de plimbări zilnice de 1-2 ore în cele 9 curți interioare ale penitenciarului, fiecare având o suprafață de 266 m². În plus, deținuții puteau efectua activități sportive, de două ori pe săptămână, în cele două centre sportive, fiecare având o suprafață de 451 m². 4. Transferul reclamantului în alte închisori

56. Reclamantul a fost deținut în Penitenciarul Codlea în perioada 28 martie-5 aprilie 2005, 6 martie-11 aprilie 2006 și 9 octombrie 2006-26 ianuarie 2007. Din 26 februarie 2009, reclamantul a fost închis în Penitenciarul Timișoara.

II. Dreptul și practica interne relevante

A. Dispozițiile legale relevante referitoare la condițiile de detenție

1. Dreptul și jurisprudența interne relevante

57. Un rezumat al dispozițiilor de drept intern relevante referitor la căile de atac disponibile în materia executării pedepselor cu închisoarea se regăsește în Hotărârea *Petrea împotriva României* (nr. 4.792/03, 29 aprilie 2008, paragrafele 22 și 23).

58. Guvernul prezintă Curții copii ale hotărârilor pronunțate de instanțele naționale în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2003 privind unele drepturi ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, aprobată prin Legea nr. 403/2003, și al Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare. Acestea se referă în principal la plângeri ale deținuților care invocă în fața instanțelor naționale absența tratamentului medical adecvat, atingeri aduse dreptului de vizită, dreptului la corespondență, dreptului la confidențialitatea conversațiilor telefonice și la exercitarea dreptului de plimbare în aer liber, plângeri împotriva unor sancțiuni disciplinare, o plângere împotriva unui transfer într-o celulă cu fumători și împotriva condițiilor de transport la instanță. Într-o hotărâre definitivă din 4 aprilie 2006, un deținut menționase supraaglomerarea drept cauză a insomniei sale. Judecătoria a examinat afirmația din perspectiva dreptului la asistență medicală adecvată.

2. Rapoartele internaționale privind condițiile de detenție

59. Principalele concluzii ale Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) pronunțate în urma vizitelor efectuate în închisorile din România, precum și observațiile cu caracter general ale CPT sunt prezentate pe scurt în Hotărârea *Bragadireanu împotriva României* (nr. 22.088/04, pct. 73-76, 6 decembrie 2007).

60. Partea relevantă din raportul CPT, publicat în aprilie 2004, referitor la vizita sa în România din septembrie 2002 în locurile de detenție ale DGPMB este prezentată în Hotărârea *Ogică împotriva României* (nr. 24.708/03, pct. 25 și 26, 27 mai 2010).

61. În ceea ce privește Penitenciarul București-Jilava, raportul CPT publicat în aprilie 2003 în urma vizitei din februarie 1999 și concluziile raportului Biroului Comisarului pentru Drepturile Omului, publicat la 29 martie 2006 în urma vizitei efectuate în România de către membrii acestuia între 13 și 17 septembrie 2004, sunt prezentate în părțile relevante din cauzele **Viorel Burzo împotriva României** (nr. 75.109/01 și 12.639/02, pct. 27, 30 iunie 2009) și *Eugen Gabriel Radu împotriva României* (nr. 3.036/04, pct. 23 și 24, 13 octombrie 2009).

62. În ultimul său raport publicat la 11 decembrie 2008, în urma vizitei sale din iunie 2006 la mai multe penitenciare din România, CPT a precizat: § 70:

„[...] Comitetul este foarte îngrijorat de faptul că lipsa paturilor rămâne o problemă constantă nu numai în penitenciarele vizitate, ci și la nivel național, și această situație persistă de la prima vizită în România, din 1995. Este timpul să se ia măsuri de anvergură pentru a pune capăt definitiv acestei situații inacceptabile. CPT face apel la autoritățile române pentru inițierea unei acțiuni prioritare și decisive pentru ca fiecare persoană aflată într-un penitenciar să dispună de un pat.

În schimb, Comitetul este mulțumit că, la scurt timp după vizita din iunie 2006, norma oficială a spațiului vital pentru fiecare deținut în celule a ajuns de la 6 m³ (ceea ce reprezenta o suprafață de mai mult sau mai puțin de 2 m² pentru fiecare deținut) la 4 m² sau 8 m³. CPT recomandă autorităților române să ia măsurile necesare pentru ca norma de 4 m² de spațiu vital pentru fiecare deținut în celulele colective să fie respectată în toate penitenciarele din România”

63. Extrasele relevante din Recomandarea nr. (2006)2 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la normele penitenciare europene adoptată la 11 ianuarie 2006 sunt descrise în hotărârile *Enea împotriva Italiei* [(GC), nr. 74912/01, pct. 48, CEDO 2009-...] și *Rupa împotriva României* [(nr. 1), nr. 58.478/00, pct. 88, 16 decembrie 2008].

B. Dispozițiile legale referitoare la plângerea împotriva actelor procurorului

64. Art. 278 și 278¹ din CPP privind plângerile împotriva unui act al parchetului sunt descrise în Hotărârea *Dumitru Popescu împotriva României* (nr. 1) (nr. 49.234/99, pct. 43-45, 26 aprilie 2007).

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenție

65. Reclamantul denunță relele condiții de detenție pe care a trebuit să le îndure în arestul DGPMB și în penitenciarele București-Jilava și București-Rahova. Acesta reclamă de asemenea relele tratamente psihice îndurate din partea investigatorilor în timpul primelor interogatorii realizate de către poliție și faptul că nu a primit răspuns la plângerea sa penală împotriva autorilor respectivelor rele tratamente. El invocă art. 3 din Convenție, care prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

66. Guvernul contestă această teză.

67. Curtea va examina mai întâi capătul de cerere al reclamantului referitor la condițiile de detenție. Apoi, se va axa pe capătul de cerere referitor la relele tratamente aplicate de investigatori.

A. Capătul de cerere referitor la condițiile de detenție

1. Cu privire la admisibilitate

a) Excepția Guvernului întemeiată pe neepuizarea căilor de recurs interne

68. Guvernul invocă neepuizarea căilor de recurs de către reclamant, afirmând că acesta ar fi putut să sesizeze instanțele cu o acțiune în despăgubiri în temeiul dispozițiilor de drept comun privind răspunderea civilă delictuală sau să formuleze o plângere penală pentru „rele tratamente” și „tortură” împotriva persoanelor responsabile. De asemenea, Guvernul consideră că, după intrarea în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2003 (*OUG nr. 56/2003*) și a Legii nr. 275/2006, care garantează, în mod mai specific, drepturile persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate, reclamantul ar fi putut sesiza instanțele naționale cu o plângere întemeiată pe aceste dispoziții. Guvernul face referire la Cauza Stan împotriva României (dec.) (nr. 6.936/03, 20 mai 2008), în care un reclamant a obținut despăgubiri după ce instanțele interne au constatat degradarea stării sale de sănătate în timpul detenției. Guvernul prezintă exemple de jurisprudență a instanțelor naționale (supra, pct. 58).

69. Reclamantul precizează că nicio acțiune în justiție nu constituia un recurs efectiv, dată fiind durata prea mare a unei astfel de proceduri.

70. Curtea observă că plângerea reclamantului se referă la condițiile de detenție și, în special, la suprapopularea carcerală. Aceasta reamintește că a hotărât deja, în cauze recente privind un capăt de cerere similar și îndreptate împotriva României, că având în vedere particularitatea acestui capăt de cerere, acțiunile indicate de Guvern nu reprezintă căi de recurs efective care trebuie epuizate de către reclamant [Petrea, citată anterior, pct. 37, Măciucă împotriva României (nr. 25.763/03, pct. 19, 26 mai 2009, Brândușe împotriva României, nr. 6.586/03, pct. 40, CEDO 2009-.... (extrase), și Eugen Gabriel Radu, citată anterior, pct. 23].

71. Argumentele Guvernului nu pot conduce, în speță, la o concluzie diferită. În plus, problemele care decurgeau din suprapopularea în penitenciare aveau în aparență un caracter structural și nu se refereau doar la situația personală a reclamantului [Kalachnikov împotriva Rusiei (dec.), nr. 47.095/99, 18 septembrie 2001]. În aceste condiții, Curtea consideră că existența unei căi de recurs eficiente nu a fost demonstrată cu un grad suficient de certitudine. Pe de altă parte, Curtea observă că, spre deosebire de prezenta speță, Cauza Stan se referea la condiții de detenție și la o absență a tratamentului medical care conduseseră la degradarea stării de sănătate a părții interesate.

72. Prin urmare, excepția ridicată de Guvern se va respinge.

b) Cu privire la excepția Guvernului de nerespectare a termenului de 6 luni

73. Guvernul invocă, de asemenea, tardivitatea capătului de cerere a reclamantului referitor la condițiile de detenție îndurate în arestul DGPMB și în Penitenciarul București-Jilava în perioada 6 august-5 septembrie 2003. Acesta precizează că afirmațiile reclamantului

referitoare la condițiile sale de detenție țin de aspecte specifice și izolate, care nu au fost reiterate cu privire la condițiile de detenție suportate în alte închisori unde a fost închis. Prin urmare, acesta nu se poate prevala în speță de o situație continuă.

74. Reclamantul nu a prezentat observații asupra acestui punct.

75. Curtea observă că a examinat deja modul în care trebuie să se aplice regula termenului de 6 luni în cauzele de acest tip (*Seleznev împotriva Rusiei*, nr. 15.591/03, pct. 35, 26 iunie 2008). Făcând trimitere la jurisprudența relevantă, instanța a indicat, astfel, că nu era necesară considerarea condițiilor de detenție ca o situație continuă în măsura în care capătul de cerere aferent se referă la un episod, un tratament sau un regim specific de detenție, legat de o perioadă de detenție identificată; din contră, situația este continuă în cazul în care capătul de cerere se referă la aspecte generale și la condiții de detenție care au rămas sensibil similare, în ciuda transferului reclamantului (*Seleznev*, citată anterior, pct. 36).

76. Curtea observă că, în speță, în formularul de cerere, reclamantul se plânge mai ales de supraaglomerarea îndurată în arestul DGPMB și în penitenciarele București-Jilava și București-Rahova. Este adevărat, astfel cum susține Guvernul, că reclamantul se plânge și de alte aspecte ale condițiilor de detenție, care privesc unul sau altul dintre locurile de detenție, însă, având în vedere continuitatea perioadei, precum și acuzația comună și principală de supraaglomerare, este necesar să se considere situația ca fiind continuă (*mutatis mutandis*, *Sudarkov împotriva Rusiei*, nr. 3.130/03, pct. 40, 10 iulie 2008, și *Benediktov împotriva Rusiei*, nr. 106/02, pct. 31, 10 mai 2007; *a contrario*, *Brândeșe*, citată anterior, pct. 42 și *Mariana Marinescu împotriva României*, nr. 36.110/03, pct. 58, 2 februarie 2010).

77. Curtea adaugă că transferul reclamantului la Penitenciarul Codlea în perioada 28 martie-5 aprilie 2005 nu poate, de asemenea, întrerupe situația continuă din perioada relevantă, având în vedere durata foarte scurtă a transferului și faptul că reclamantul a revenit apoi în același Penitenciar București-Rahova. De altfel, Guvernul nu a susținut contrariul. Reamintind că este necesar, desigur, să se evite divizarea artificială a unei perioade continue de detenție în mai multe părți doar ca urmare a transferului deținutului, Curtea consideră totuși că, în speță, nu se poate considera că transferul reclamantului timp de o săptămână la Penitenciarul Codlea, urmat de întoarcerea sa la Penitenciarul București-Rahova, a adus o modificare semnificativă în condițiile sale de detenție, de natură să întrerupă situația continuă (*mutatis mutandis*, *Brândeșe*, citată anterior, pct. 42).

78. Prin urmare, este necesar să se respingă și această excepție a Guvernului. De altfel, Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Instanța precizează, de asemenea, că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

2. Cu privire la fond

79. Reclamantul denunță, în special, suprapopularea din celule. Acesta se mai plânge de condițiile de igienă deplorabile, de lipsa accesului la apă curentă, de lipsa curățeniei saltelelor și de prezența unor paraziți și subliniază că acuzațiile sale sunt demonstrate de

declarațiile codeținuților depuse la dosar. Acesta precizează că faptele prezentate de Guvern nu corespund realității și că el nu a oferit în cazul fiecărui penitenciar informații cu privire la numărul de paturi existente în celule.

80. Făcând trimitere la descrierea condițiilor de detenție pe care a furnizat-o și la jurisprudența Curții în materie, Guvernul susține că reclamantul a beneficiat de condiții de detenție conforme cu cerințele art. 3 din Convenție.

81. Curtea observă cu titlu introductiv că reclamantul a intenționat să denunțe în fața sa relele condiții de detenție și mai ales supraaglomerarea din celule suferită în arestul DGPMB, în Penitenciarul București-Jilava în 2003 și în Penitenciarul București-Rahova. Prin urmare, va examina capătul de cerere al reclamantului așa cum a fost definit de acesta. Curtea nu consideră necesar să examineze condițiile de detenție pe care le-ar fi suportat în alte perioade sau în alte penitenciare.

82. Curtea reamintește că măsurile privative de libertate sunt însoțite de obicei de suferințe și umilire. Cu toate acestea, art. 3 impune statului să se asigure că orice acuzat este deținut în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare a pedepsei nu supun persoana în cauză unei suferințe sau unei încercări de o intensitate care să depășească nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, ținând seama de cerințele practice din închisoare, sănătatea și confortul deținutului sunt asigurate în mod corespunzător [*Kudła împotriva Poloniei* (GC), nr. 30.210/96, pct. 92-94, CEDO 2000-XI].

83. În ceea ce privește condițiile de detenție, Curtea ține seama de efectele cumulative ale acesteia, precum și de acuzațiile specifice ale reclamantului (*Dougoz împotriva Greciei*, nr. 40.907/98, CEDO 2001-II). În special, perioada de timp în care o persoană a fost deținută în condițiile denunțate reprezintă un factor important care trebuie luat în considerare (Alver *împotriva Estoniei*, nr. 64.812/01, 8 noiembrie 2005). În plus, în anumite cazuri, atunci când suprapopularea din celule atinge un anumit nivel, lipsa de spațiu dintr-un penitenciar poate constitui elementul central care trebuie luat în considerare în aprecierea conformității unei anumite situații cu art. 3 (în acest sens, *Karalevičius împotriva Lituaniei*, nr. 53.254/99, 7 aprilie 2005).

84. Aplicând principiile menționate anterior în prezenta cauză, trebuie să se țină seama de factorul central în cauză, și anume spațiul personal acordat reclamantului în diferitele penitenciare în care a fost închis.

85. Referitor la detenția reclamantului în Penitenciarul București-Jilava în perioada 6 august-5 septembrie 2003, Curtea observă că reclamantul a suportat o gravă situație de supraaglomerare. Astfel, chiar dacă se ține cont de informațiile furnizate de Guvern, fiecare dintre persoanele deținute în celulele reclamantului dispunea de un spațiu cuprins între 0,87 m² și 1,20 m², ceea ce este cu mult inferior normei recomandate autorităților române în raportul CPT (supra, pct. 63).

86. Referitor la detenția reclamantului în Penitenciarul București-Jilava în perioada 5 septembrie 2003-2 decembrie 2008, se impune constatarea că reclamantul a dispus timp de mai mulți ani de un spațiu individual de aproximativ 1,90 m². Perioadele foarte scurte de întrerupere ca urmare a 3 transferuri la Penitenciarul Codlea și care corespund unei perioade de circa 5 luni nu pot modifica cu nimic situația reclamantului care a îndurat timp de 4 ani și 10 luni consecințele supraaglomerării celulelor din Penitenciarul București-Rahova.

87. De asemenea, Curtea observă că reclamantul era închis o mare parte din zi, beneficiind de plimbare în curțile celor două penitenciare doar pentru un timp foarte scurt (*Dimakos împotriva României*, nr. 10.675/03, pct. 46, 6 iulie 2010). Pe lângă problema supraaglomerării celulelor, acuzațiile reclamantului referitoare la condițiile de igienă deplorabile, în special accesul la apă curentă, murdăria saltelelor și prezența unor paraziți, sunt mai mult decât plauzibile și reflectă realitățile descrise de CPT în diferitele rapoarte întocmite în urma vizitelor în penitenciarele din România (*mutatis mutandis*, *Dimakos*, citată anterior, pct. 47).

88. Curtea admite că, în speță, nimic nu indică faptul că ar fi existat într-adevăr intenția de a-l umili sau înjosi pe reclamant. Totuși, aceasta reamintește că, în cazul în care este necesar să se țină seama de problema dacă scopul tratamentului era de a umili sau de a denigra victima, absența unui astfel de scop nu poate exclude constatarea încălcării art. 3. Curtea consideră că respectivele condiții de viață pe care reclamantul a trebuit să le suporte timp de mai mulți ani au adus atingere demnității sale și i-au inspirat sentimente de umilință.

89. Având în vedere cele de mai sus, Curtea concluzionează că respectivele condiții de detenție a reclamantului, în special supraaglomerarea din celula sa, combinate cu durata detenției sale în asemenea condiții, sunt echivalente cu un tratament degradant. Prin urmare, a fost încălcat art. 3 din Convenție.

90. Având în vedere această constatare, Curtea nu consideră necesar să mai examineze capătul de cerere din plângere referitor la condițiile de detenție în arestul DGPMB, în măsura în care argumentele părților referitoare la condițiile de detenție în perioada în care reclamantul a fost închis sunt divergente (*mutatis mutandis*, *Viorel Burzo împotriva României*, nr. 75.109/01 și 12.639/02, pct. 102, 30 iunie 2009).

B. Capătul de cerere referitor la preținsele rele tratamente din partea anchetatorilor

91. Reclamantul se plânge că a fost supus unor presiuni psihice din partea anchetatorilor în timpul interogatoriului la Poliția București. El precizează în acest sens că polițistul F.G. la amenințat cu rele tratamente fizice și cu expulzarea în Statele Unite ale Americii unde risca o pedeapsă grea cu închisoarea pentru trafic de stupefiante. F.G. l-a numit „trădător de țară” și ia promis o soluție favorabilă în cauza sa dacă accepta să fie reprezentat de avocatul Z.V. Acesta mai spune că polițiștii nu au informat Ambasada Suediei și familia sa despre arestarea lui și precizează că procurorul M.D.M. a sprijinit atitudinea ostilă a lui F.G. și a celorlalți polițiști.

92. Făcând trimitere la faptele relevante ale speței, Guvernul invocă neepuizarea căilor de recurs interne. Acesta susține că reclamantul nu a contestat ordonanțele de neîncepere a urmăririi penale pronunțate în favoarea polițiștilor, conform art. 278 și 287¹ din CPP.

93. Reclamantul nu a prezentat observații asupra acestui punct.

94. Curtea amintește că dispozițiile art. 35 din Convenție prevăd epuizarea căilor de recurs disponibile și adecvate relative la încălcările incriminate. Trebuie să existe un grad suficient de certitudine nu numai în teorie, ci și în practică, fără de care le lipsește efectivitatea și accesibilitatea dorite (*Akdivar și alții împotriva Turciei*, 16 septembrie 1996, pct. 66, Culegere de hotărâri și decizii 1996 - IV, și *Dalia împotriva Franței*, 19 februarie 1998, pct. 38, Culegere de hotărâri și decizii 1998-I).

95. În cazul de față, plângerea penală formulată de reclamant împotriva lui M.D.M. și F.G. a fost soluționată cu neînceperea urmăririi penale împotriva acestora din urmă pentru unele capete de acuzare. Reclamantul nu a contestat neînceperea urmăririi penale în temeiul art. 287¹ din CPP, acțiune care i-ar fi permis să ajungă în fața instanțelor naționale (*Stoica împotriva României*, nr. 42.722/02, pct. 106-107, 4 martie 2008). Subliniind rolul său subsidiar în raport cu sistemele naționale de garantare a drepturilor omului (*Handyside împotriva Regatului Unit*, 7 decembrie 1976, pct. 48, seria A nr. 24), Curtea consideră că reclamantul avea la dispoziție un temei legal care îi permitea să conteste în fața instanțelor naționale neînceperea urmăririlor penale în cauza respectivă, ceea ce el nu a făcut.

96. Cu privire la partea din anchetă referitoare la F.G. și la ceilalți polițiști, încă pendinte în fața instanțelor naționale, privind confiscarea ilegală a telefoanelor mobile și incitarea la proferarea de injurii, presupunând că aceste fapte ating nivelul de gravitate suficient pentru a intra sub incidența art. 3 din Convenție, reclamantul va avea posibilitatea de a sesiza Curții acest capăt de cerere la încheierea procedurii interne. Pe de altă parte, ținând seama de demersurile deja făcute de instanțele naționale pentru a soluționa plângerea reclamantului, Curtea nu consideră că durata anchetei ar putea fi considerată la ora actuală ca fiind un element suficient, de sine stătător, pentru a pune la îndoială eficacitatea anchetei interne.

97. Ținând seama de cele precedente, excepția Guvernului trebuie admisă, iar acest capăt de cerere trebuie respins pentru neepuizarea căilor de atac interne, în conformitate cu art. 35 § 1 și 4 din Convenție.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 din Convenție

98. Reclamantul invocă inechitatea procedurii penale împotriva sa, susținând în special că nu a beneficiat de asistența unui avocat ales în primele stadii ale interogatoriului și că nu a putut să audieze sau să obțină audierea tuturor coacuzăților. Aceasta invocă art. 6 § 1 și 3 c) și d) din Convenție, care prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil [...], de către o instanță [...] care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa. (...)”

3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul: (...)

c. să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, să poată fi asistat gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d. să audieze sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării.”

99. Guvernul contestă acest argument.

100. Întrucât cerințele art. 6 § 3 reprezintă aspecte specifice ale dreptului la un proces echitabil garantat la art. 6 § 1, instanța va examina capetele de cerere ale reclamantului sub aspectul acestor două texte coroborate (*Doorson împotriva Țărilor de Jos*, 26 martie 1996, pct. 66, Culegere de hotărâri și decizii 1996-II).

A. Cu privire la dreptul de a fi asistat de un avocat ales

101. Reclamantul se plânge de faptul că în timpul reținerii sale și a primelor sale declarații nu a fost reprezentat de avocatul ales de el, deși i-a informat expres pe anchetatori că dorea să fie reprezentat de avocatul B.R. Acesta subliniază că nu a semnat împuternicirile pentru cei 2 avocați numiți din oficiu la primele sale interogatorii. Acesta consideră că afirmațiile Guvernului, potrivit cărora parchetul a încercat să ia legătura telefonic cu avocatul său, nu corespund realității.

102. Guvernul observă că reclamantul a fost reprezentat de un apărător în timpul reținerii sale. Acesta remarcă faptul că organele de anchetă au făcut demersuri pentru contactarea avocatului indicat de reclamant, dar că avocatul nu a fost găsit. Acesta adaugă că în declarațiile pe care le-a făcut în prezența avocaților numiți din oficiu, reclamantul nu s-a incriminat și că ulterior nu a contestat activitatea avocaților respectivi.

103. Curtea amintește că art. 6 § 3 lit. c) din Convenție recunoaște oricărui acuzat dreptul de a fi asistat de un apărător ales de el (*Pakelli împotriva Germaniei*, 25 aprilie 1983, pct. 31, serie A nr. 64). Cu toate acestea și în pofida relațiilor de încredere dintre avocat și client, nu se poate acorda un caracter absolut dreptului garantat de art. 6 § 3 lit. c). Acesta este subordonat obligatoriu unor limitări atunci când instanțele au sarcina de a decide dacă interesele justiției impun numirea unui apărător din oficiu pentru acuzat. La numirea avocatului respectiv, instanțele naționale trebuie inevitabil să țină cont de dorința acuzatului. Cu toate acestea, instanțele pot să nu țină seama de aceasta dacă există motive pertinente și suficiente pentru a considera că interesele justiției o impun (*Croissant împotriva Germaniei*, 25 septembrie 1992, seria A, nr. 237-B, pct. 29, și *Vitan împotriva României*, nr. 42.084/02, pct. 59, 25 martie 2008).

104. În speță, reclamantul a solicitat de la primul său interogatoriu să fie reprezentat de avocatul B.R. Parchetul a încercat, în zadar, timp de 3 ore, să ia legătura telefonic cu avocatul indicat de reclamant. Autoritățile naționale au încercat astfel să aplice efectiv dreptul reclamantului de a fi asistat de apărătorul ales, însă s-au confruntat cu o imposibilitate

obiectivă. În acest context, având în vedere gravitatea faptelor imputate reclamantului și imperativele anchetei, parchetul a desemnat un avocat din oficiu pentru a-l reprezenta.

105. Curtea observă că reclamantul nu a semnat împuternicirile celor 2 avocați numiți din oficiu. Cu toate acestea, mai observă că declarațiile reclamantului din 24 și 25 februarie 2003, în care acesta nu s-a incriminat, au fost semnate atât de acuzat, cât și de avocații numiți din oficiu, care i-au asigurat o apărare ce nu ar putea fi considerată inefficientă. În plus, reclamantul nu s-a plâns nici parchetului, după ce a fost asistat de avocatul ales, nici instanțelor interne de lipsa de diligență a avocaților numiți din oficiu.

106. În consecință, Curtea consideră că, în circumstanțele cauzei, faptul că reclamantul nu a fost asistat de avocatul ales în cadrul primelor interogatorii nu a adus atingere caracterului echitabil al procedurii penale în ansamblu. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins, în temeiul art. 35 § 3 și 4 din Convenție.

B. Cu privire la dreptul de a audia sau de a solicita audierea martorilor acuzării

107. Reclamantul se plânge de faptul că, în măsura în care toți coacuzatii fuseseră audiați separat, el nu a avut posibilitatea de a obține audierea tuturor coacuzatilor săi în fața Tribunalului București, deși declarațiile acestora constituiau probe pe care tribunalul și-a fondat hotărârea de condamnare. Acesta precizează că cererea sa de audiere a unor coacuzati a fost respinsă de Curtea de Apel fără motivare.

108. Fără a invoca expres o excepție referitoare la admisibilitatea acestui capăt de cerere, Guvernul precizează în observațiile sale pe fond că reclamantul nu a adresat instanțelor naționale o asemenea plângere, ci s-a limitat de fiecare dată la invocarea nevinovăției sale. Curtea observă că argumentul Guvernului se aseamănă cu o excepție întemeiată pe neepuizarea căilor de recurs interne de către reclamant, excepție care trebuie examinată separat.

109. În această privință, Curtea observă că reclamantul denunță imposibilitatea lui de a obține audierea tuturor coacuzatilor săi, pe motiv că aceștia au fost audiați separat de către tribunal. Curtea constată totuși că reclamantul a putut obține audierea unora dintre coacuzati (supra, pct. 34 in fine și 38). Pe de altă parte, ca și Guvernul, aceasta observă că, deși în fața tribunalului reclamantul a formulat expres cereri privind administrarea anumitor probe, acesta nu a solicitat totuși ca toți coacuzatii săi să fie audiați în prezența sa. În fața Curții de Apel, acesta a solicitat expres ca L.O.C. și L.E.P. să fie audiați pentru clarificarea anumitor fapte, fără a solicita ca toți coacuzatii săi să fie ascultați și fără a invoca faptul că nu a avut posibilitatea de a-i audia. În fine, reclamantul nu a indicat în căile de atac că dreptul său de a obține audierea martorilor acuzării nu a fost respectat de instanțele inferioare.

110. Subliniind rolul său subsidiar în raport cu sistemele naționale de garantare a drepturilor omului (Handyside, citată anterior, pct. 48), Curtea consideră că reclamantul avea la dispoziție posibilitatea de a da instanțelor ocazia de a remedia la nivel național pretinsa încălcare a Convenției. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie să fie respins pentru neepuizarea căilor de recurs interne, în temeiul art. 35 § 1 și 4 din Convenție.

III. Cu privire la celelalte pretinse încălcări

111. Invocând art. 5 § 1, 2 și 3 din Convenție, reclamantul se plânde cu privire la caracterul neregular al reținerii sale și de faptul că arestarea sa preventivă a fost dispusă de un procuror. Din perspectiva art. 6 § 1 și 3 lit. a) din Convenție, acesta se plânde de durata procedurii penale împotriva sa, pe care o consideră nerezonabilă, și de faptul că nu a fost informat în cel mai scurt termen de acuzațiile formulate împotriva sa. Citând art. 8 din Convenție, acesta reclamă nerespectarea dreptului său la corespondență pe durata arestării sale preventive. În observațiile sale din 25 noiembrie 2009, reclamantul se plânde de o atingere adusă dreptului său garantat la art. 6 § 2 din Convenție, susținând că din cauza atitudinii organelor de anchetă a fost constrâns să se autoincrimineze.

112. Ținând seama de toate elementele de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la pretențiile formulate, Curtea nu a constatat nicio atingere adusă drepturilor și libertăților garantate de articolele Convenției. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și 4 din Convenție.

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

113. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

114. Reclamantul solicită cu titlu de prejudiciu material următoarele sume: 26.500 euro (EUR), reprezentând valoarea automobilului său, precum și 2.400.000 dolari americani (USD), reprezentând 20% dintr-un contract comercial pierdut în urma condamnării sale penale. Acesta solicită, de asemenea, o pensie privată în sumă de 1.500 EUR pe lună. În fine, el cere 3.000.000 EUR cu titlu de prejudiciu moral pe care l-ar fi suferit din cauza detenției sale timp de peste 7 ani.

115. Guvernul consideră că nu s-a stabilit nicio legătură de cauzalitate între pretinsele încălcări ale Convenției și sumele solicitate de reclamant. Acesta consideră că suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral este excesivă și că o eventuală hotărâre de constatare a încălcării ar putea constitui, în sine, o reparație suficientă.

116. Curtea subliniază că singurul temei de reținut pentru acordarea unei reparații echitabile constă în cauză în încălcarea art. 3 din Convenție ca urmare a condițiilor materiale de detenție. Prin urmare, nu observă nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins și respinge această cerere. În schimb, aceasta consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu moral cert. Pronunțându-se în echitate, așa cum prevede art. 41, Curtea acordă reclamantului suma de 13.200 EUR cu titlu de daune morale.

B. Cheltuieli de judecată

117. Reclamantul solicită, de asemenea, 1.735 EUR pentru cheltuielile de judecată suportate în fața instanțelor interne, reprezentând onorariile avocaților. Acesta anexează cererii sale copii ale contractelor de asistență și ale chitanțelor.

118. Guvernul observă că două dintre contractele de asistență judiciară prezentate de reclamant nu sunt însoțite de chitanțe care să ateste plata efectivă a sumelor solicitate. Acesta adaugă că din contractele de asistență judiciară lipsesc centralizatoarele cu orele de lucru ale avocaților.

119. Curtea constată că reclamantul, care a beneficiat de asistență judiciară, în temeiul căreia Consiliul Europei a plătit suma de 850 EUR avocatului care îl reprezenta în procedura în fața Curții, nu a prezentat nicio cerere suplimentară de rambursare a cheltuielilor de judecată efectuate în mod real în procedura din fața Curții. Dat fiind că suma solicitată de reclamant cu titlu de cheltuieli de judecată nu are legătură cu încălcarea constatată de Curte, nu i se va acorda nicio sumă cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

120. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA,

1. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 3 din Convenție referitor la condițiile de detenție și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 3 din Convenție în ceea ce privește condițiile de detenție îndurate de reclamant în penitenciarele București-Jilava și București-Rahova;

3. hotărăște că nu este necesară examinarea capătului de cerere întemeiat pe art. 3 din Convenție referitor la condițiile de detenție suferite de reclamant în arestul DGPMB;

4. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 13.200 EUR (treisprezece mii două sute euro) cu titlu de daune morale, care trebuie convertiți în moneda națională la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

b)că de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu 3 puncte procentuale;

5. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 8 februarie 2011, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Elisabet Fura,

președinte

Santiago Quesada,

grefier